

Nynke de Vries: Hinkelend langs veertig jaar kinderpoëzie

<i>Tutte mei de linten bûsfol sinten bûsfol kattedrea slofke blau, slofke rea. Rok mei risseltsjes prûk mei frisseltsjes gatsjes yn 'e wanten gatsjes yn 'e hoas gatsjes yn 'e earen gatsjes yn 'e noas. Wolst net nei my hearre krûp mar yn 'e fearren goeie jûn goeie moarn Tutte mei de linten komt der oan!</i>	<i>Tutte met de linten zakvol centen zakvol kattedbrood slofje blauw, slofje rood. Rok met strookjes pruik met vlechtjes gaatjes in de wanten gaatjes in de kous gaatjes in de oren gaatjes in de neus. Wil je niet naar me luisteren kruip maar onder de wol goeienavond goeiemorgen Tutte met de linten komt er aan!</i>
---	--

Uit: Tutte mei de linten

Bovenstaand gedicht van Diet Huber verscheen bijna veertig jaar geleden in een boekje dat net als het gedicht de naam 'Tutte mei de linten' droeg. Dit bundeltje met kindergedichten luidde een nieuw tijdperk in voor de geschreven Friese versjes. Voor de Stichting 'It Fryske Berneboek' (IFBB) en de Stichting Literaire Activiteiten Heerenveen (SLAH) een prima aanleiding voor een studiedag rond het thema 'Poëzie in/yn eigen taal'. De vernieuwingen in de Nederlandse en Friese kinderpoëzie stonden centraal in lezingen en werkwinkels in de Rinkelbom te Heerenveen op 30 oktober 1993.

Het programma

Na de ontvangst in de hal met stands, waarover later meer, en een kop koffie opende de voorzitter van de SLAH, mevrouw Ity Hoekstra, de studiedag. Als voertaal was voor het Nederlands gekozen omdat het hier om een landelijke studiedag ging. Het ochtendprogramma begon met een plenaire lezing van Joke Linders die gevolgd werd door een bezoek aan een werkwinkel. Na de lunch begon de middag met een plenaire lezing van Jant van der Weg. Daarna kwam plotseling Tutte met de linten het podium op. Prachtig aangekleed presenteerde zij de gedichtenbundel *Sjoch de stjerren mar ris nei* ('Kijk de sterren maar eens na'). Het eerste exemplaar werd aangeboden aan Toin Duijx van The International Board on Books for Young People (IBBY). IBBY is de grootste leesbevorderingsorganisatie ter wereld (er hebben zich inmiddels 60 landen bij IBBY aangesloten) die tevens fungeert als internationaal platform op het gebied van jeugdliteratuur. Het boek, samengesteld door Alex Riemersma, Wim van der Schaaf en Jant van der Weg geeft een overzicht van twee eeuwen Friese kinderpoëzie. Het gaat hier om een selectie van gedichten voor de iets oudere kinderen, bakerrijmen zijn niet opgenomen. De gedichten zijn in vier thema's ondergebracht. Het zijn Wetter, snie en iis (Water, sneeuw en ijs), Blommen en bisten (Bloemen en beesten), Fakânsje en boartsjen (vakantie en spelen) en Minsken is raar guod (Mensen is raar spul). Het boek doet denken aan *Als je goed om je heen kijkt zie je dat alles gekleurd is* en *Ik geef je niet voor een kaperschip met tweehonderd witte zeilen*, twee verzamelbundels met Nederlandse kinderpoëzie, samengesteld door Tine van Buul en Bianca Stigter.

Na de tweede ronde werkwinkels hield Jant van der Weg een vraaggesprek met dichteres Diet Huber. Na een voorzichtige start ontstond er een interessant gesprek over het dichten in twee talen. De schrijfster gaf aan dat poëzie maken knutselen met taal is en dat vorm, ritme, klank en inhoud de materialen zijn om mee te werken. Soms is het resultaat een Fries en soms een Nederlands gedicht. Sommige gedichten heeft ze vertaald (zowel van Fries naar Nederlands als andersom) maar ze geeft toe dat er gedichten zijn die zich niet

Rapke Râgel

Rapke Râgel

is in fûgel

en hy wennet yn Nijlân
mei syn poatsjes yn 'e hichte
en syn kopke ûnder 't sân
op 'e berch fan Fiterbân.

Ja, sa sit er, nacht en dei
en hy sliept oan ien tried wei.

Mar de trettjinde novimber
wurdt er wekker, en hy nimt
dan in kaam, dêr't er syn fearren
en syn lange sturt mei kjimt.

Blauwe fearren, wite fearren,
reade, griene, giele, brune,
alle kleuren dy't der binne
struit de fûgel om him hinne.

En de minsken út Nijlân
geane yn in lange rigele
nei de berch fan Fiterbân,
berntsjes, bisten, alles mei,
want it is wer fearkesdei.

Boargemaster krijt ien op,
steket him op syn hege dop,
ek notaris, âld mar kras
spjeldet in fearke op syn jas.

En ek dûmny, like goed,
docht in fearke op syn hoed.

Dokter, smid en timmerman,
slachterswiddo, lytse Jan,
hûntsjes, katsjes, ko en bollegaats
rint mei plomkes op 'e holle.

Hintsjes, skiep en rôd en mûs
gean mei in fearke wer nei hûs.

Rapke Râgel

is in fûgel

en hy wennet yn Nijlân
op 'e berch fan Fiterbân.

Op de fjirtjinde novimber
komt syn kop wer ûnder 't sân
en hy sliept oan ien tried wei
oant in oare fearkesdei.

Uit: Tutte mei de linten

De Magogel

De Magogel

is een vogel

hij woont in Waterland
met zijn pootjes in de hoogte
zijn kopje onder 't zand
op de berg van Veterband.

Alle dagen zit hij daar
en hij slaapt, het hele jaar.

Maar op negentien november
wordt hij wakker, geeft geluid,
pakt een kam en kamt zijn veren
en zijn staart zorgvuldig uit.

Dan neemt hij een grote spiegel
kijkt zichzelf aandachtig aan:
Zijn z'n snavel en zijn poten
niet een beetje scheef gaan staan?

Vindt hij alles nog in orde
dan strekt hij zijn lange hals,
fluit een oud Magogel-liedje,
peinzend, langzaam en heel vals.
Zo zit hij nog lang alleen
zachtjes fluitend voor zich heen.

De Magogel

is een vogel

en hij woont in Waterland
met zijn pootjes in de hoogte
op de berg van Veterband.

Op de twintigste november
zijn kop weer onder 't zand
en hij slaapt weer, dagen, weken
om opnieuw te onderbreken
als de dag van kammen dáár is
en te sluiten als hij klaar is -
als dát niet een beetje raar is?

Uit: De Veter-eter

laten vertalen. Er zijn gevoelens die niet te verwoorden zijn in beide talen. Ook kan het zijn dat ze een gedicht wel in beide talen heeft gepubliceerd, maar dat de inhoud en vooral de sfeer toch niet overeenkomen. Als voorbeeld noemt ze 'Rapke Rûgel' die als Nederlandse tegenpool 'De Magogel' heeft. Op de vorige pagina staan deze gedichten afgedrukt.

Uit de voorbeelden blijkt dat de taal bepalend is voor de toon die uit het gedicht spreekt. Diet Huber geeft aan blij te zijn zich in beide talen uit te kunnen drukken: dat biedt meer knutselmateriaal en de produkten worden al veertig jaar gelezen.

De dag werd zeer feestelijk afgesloten met een optreden van een gelegenheidskinderkoor dat gedichten van Diet Huber ten gehore bracht. Ook vaders en moeders kwamen luisteren en dat betekende een behoorlijk volle zaal met een vrolijke sfeer. Voor de deelnemers was er nog de gelegenheid om te genieten van een drankje en een hapje. In het hiernavolgende verslag geef ik de inhoud van beide lezingen weer en beschrijf ook kort de stands en de zes werkwinkels.

Het kinderlijk perspectief

*Hinkel de pinkel daar komen wij aan.
Wij hebben geen kousen of schoenen meer aan.
Met de handen op de rug,
hinkel de pinkel en dan weer terug.*

En daar kwam Joke Linders inderdaad al zingend het podium ophinkelen. Ze gaf aan dat ze het liefst met een pot thee op een canapé haar lezing gehouden zou hebben maar ach, zo achter de microfoon zou het ook wel gaan. Na even stilgestaan te hebben bij de hinkeliedjes (klank en ritme lijken belangrijker dan inhoud) ging ze over naar haar eigenlijke onderwerp, de ontwikkeling van de naoorlogse Friese en Nederlandse kinderpoëzie. Ze gaf aan hier en daar een sprong te zullen maken, de hoeveelheid materiaal liet haar geen andere keuze.

Haar lezing was opgezet rondom het begrip 'het kinderlijk perspectief'. Linders duidde met deze term, die afkomstig is van Maria Lypp, een vorm van literatuur aan waarbij de schrijver de positie kiest van het publiek waar-

voor geschreven wordt. Bij poëzie voor kinderen is er dan sprake van een totale gelijkwaardigheid van dichter en kind; er is solidariteit met het kind. Het kinderlijk perspectief kan blijken uit het gekozen onderwerp, de taal, het vertelstandpunt of het aantal open plekken in een verhaal. De eerste groep jeugdboezieschrijvers voor wie solidariteit met het kind voorwaarde was om te schrijven, was de Paroolgroep.

DE PAROOLGROEP Na de benauwende oorlogsjaren ontstond er in de jaren vijftig een cultureel en pedagogisch klimaat van vernieuwing en bevrijding. In deze jaren wordt gewoonlijk ook de omwenteling in de kinderpoëzie geplaatst. Het moralisme van Hiëronymus Van Alphen en Johan Jacob Antony Goeverneur maakte plaats voor werk waaruit tegendraadsheid en rebellie spreekt. In poëzie voor volwassenen kwam dit het duidelijkst naar voren door het experimenteren met nieuwe vormen. Bij de kinderpoëzie speelde dat ook een rol, maar vooral de humor en de speelsheid waren nieuw voor dit genre.

Naast Annie M.G. Schmidt, die ongetwijfeld de bekendste is van deze generatie, worden verder onder andere Han G. Hoekstra, Jac. van Hattum, Daan Zonderland, Diet Huber, Jac. van den Ster en Hans Andreus tot deze groep gerekend. De laatste schreef zowel in het Nederlands als in het Fries en vertegenwoordigde daarmee het genre in Friesland. De naam dankte de groep aan het dagblad 'Het Parool'. Op de redactie heerste een klimaat waar ruimte was voor vernieuwing. In een persoonlijker schrijfstijl met een licht-ironische toon verdween de deftigheid uit de taal. Deze elementen zijn terug te vinden bij de dichters uit de Paroolgroep. Het feit dat Annie M.G. Schmidt (later opgevolgd door Diet Huber) en Han G. Hoekstra deel uit maakten van de redactie van het dagblad zegt in dit kader genoeg. Hoewel de setting zeer burgerlijk was ('nergens heb je meer breiwerkjes en nergens wordt meer thee en koffie gedronken dan daar', aldus Linders in haar lezing), waren de gedichten allerm minst burgerlijk. Met veel gedichten illustreerde Linders waar het om gaat bij de Paroolgroep.

Naast de dichters van de Paroolgeneratie noemde Linders twee andere groepen die een belangrijk stempel gedrukt hebben op de na-

oorlogse kinderpoëzie. De Stratemakeropzee-groep en De Blauw Geruite Kiel worden hier-na beide beschreven.

DE STRATEMAKEROPZEE-GROEP De bekendste schrijvers uit het schrijverscollectief De Stratemakeropzee-groep waren Willem Wilmink, Hans Dorresteyn, Karel Eykman, Ries Moonen, Jan Riem en Fetze Pijlman. Er was ook hier weer sprake van een duidelijke solidariteit met het kind. De taal die gebruikt werd, maar vooral de keuze van onderwerpen en de open plekken, gaven vorm aan het kinderlijk perspectief. De groep stond bekend als taboe-doorbrekend. Er werd openlijk geschreven over bijvoorbeeld sex, milieu, problemen thuis en oorlog. De onderwerpen waren niet willekeurig gekozen, er was steeds een maatschappelijke relevantie en de nadruk lag op de emotionele beleving daarvan. Ter illustratie een gedicht van Willem Wilmink:

In je broek geplast

*Heb jij dat ook wel eens gehad,
jongen daar,
dat je broek zo nat was
en zo zwaar?*

*Meisje, heb jij dat ook gehad,
lieve schat,
dat je onderbroek zo zwaar was
en zo nat?*

*Jawel, mijn kind. Daar moet je niet om treuren.
Een natte broek kan iedereen gebeuren.*

Uit: Verzamelde liedjes en gedichten

De teksten van het schrijverscollectief werden gebruikt in de televisieprogramma's De Stratemakeropzee-show en J.J. de Bom voorheen de kindervriend. In Friesland was deze groep niet vertegenwoordigd.

DE BLAUW GERUITE KIEL De Blauw Geruite Kiel was een speciaal voor jongeren bedoeld onderdeel van het weekblad Vrij Nederland. Onder redactie van Karel Eykman, besteedde deze groep op geheel eigen wijze aandacht aan poëzie voor kinderen. De belangrijkste medewerkers waren Leendert Wit-

vliet, Remco Ekkers, Wiel Kusters en Ted van Lieshout, Johanna Kruit en Daniël Billiet. De gedichten waren niet erg anekdotisch en er werd weinig uitgelegd. De gedichten weken wat taal en vorm betreft niet af van poëzie voor volwassenen. Er was dus ook bij deze groep sprake van solidariteit met het kind omdat geweigerd werd het kind anders aan te spreken dan de volwassene. Omdat de lezer op meerdere niveaus werd aangesproken, was het werk niet zo eenduidig. Het werk deed een beroep op de eigen gevoelens en de lezer werd aangezet zijn eigen identiteit te zoeken. Als voorbeeld een gedicht van Wiel Kusters:

*We liepen over de brug.
Langs de oever, verderop
stonden mensen op hun kop.
Blauw licht van bange dromen.
Er dreef een bootje met twee mannen.
Waren die een vis aan het vangen?
Waren die een net aan het spannen?
De mensen die we tegenkwamen
leken zich allemaal wat te schamen
voor iets dat in het water
almaar later werd en later.*

Uit: Salamanders vangen

In Friesland gaven Akky van der Veer en Baukje Wytsma ook aandacht aan het emotionele, maar dit wel op een later tijdstip. Vooral het boek *Swart op wyt* ('Zwart op wit') van Akky van der Veer schetst op aangrijpende wijze een periode uit het leven van een zestienjarige.

Afsluitend merkte Linders op dat poëzie niet alleen meer als 'geschreven woord' bestaat. Nieuwe presentatievormen maken meer mogelijk en daardoor zal poëzie, net als in de afgelopen veertig jaar, een plek houden in de kinderliteratuur.

Friese taalmuzikanten

Muziek met woorden ofwel taalmuziek, zo omschreef Jant van der Weg poëzie. In haar lezing besprak ze de 'taalmuzikanten' die in de periode van 1800 tot 1940 in Friesland van belang waren. Om de Friese dichters te plaatsen gebruikte zij Van Alphen (een dichter die bij het kind betrokken is maar volwassen spreekt) en Goeverneur (die zich meer verplaatst in het

kind) als kapstokken. Van Alphen werd gekozen omdat zijn werk in het Fries vertaald werd en Goeverneur omdat zijn persoonlijke contacten met Friese auteurs voor invloed zorgden. Omdat de te behandelen periode nogal lang was, ontkwam ook Van der Weg er niet aan, net als Linders, met hinkstapsprongen door de tijd te gaan. Als hinkelblokje nam Van der Weg 'vernieuwing'.

HET BEGIN In het begin van de negentiende eeuw was er in Friesland in tweeërlei opzicht sprake van vernieuwing binnen de literatuur. Dat er speciaal voor kinderen werd geschreven was nog niet zo gewoon en dat dat ook nog in het Fries gedaan werd, was het tweede nieuwe fenomeen. Als voorloper van de Friese kinderpoëzie noemde Van der Weg de zogenaamde heiligen, Friese centsprenten met onder het plaatje een twee- of vierregelig rijmpje. Het eerste oorspronkelijke Friese dichtwerk voor kinderen was van de gebroeders Halbertsma. Daarna volgden vertalingen van verzen van Van Alphen door H.G. van der Veen. Het aardige daarvan was dat de vertaler duidelijk rekening hield met de sociale omstandigheden waarin Friese kinderen zich bevonden. Zo maakte hij van een perzik een appel en gaf hij de personages Friese namen. Ook het zeer bekende 'De pruimeboom' (Jantje zag eens pruimen hangen) werd door Van der Veen vertaald en Van der Weg droeg het vers daarom nu eens in het Fries voor. Wiegeliedjes, bakerrijmen, voordrachten en versjes verschenen in aanvang meest in tijdschriften. Zo was er de kinderrubriek van het tijdschrift *For hûs en hiem* onder redactie van Nynke van Hichtum. In de loop van de tijd werd er ook werk in boekvorm uitgegeven.

WALING DYKSTRA, CORNELIS WIELSMA EN FREDERIKE FEN HÂLLUM Een van de eersten die werk voor kinderen in het Fries uitbracht was Waling Dykstra. Hij wordt ook wel de Friese Van Alphen genoemd. Hij schreef vijf bundels kinderpoëzie waaruit duidelijk blijkt dat hij geïnspireerd was door Van Alphen. De eerste bundel werd zonder prenten uitgegeven en is daardoor van betere kwaliteit. De andere bundels waren geschreven rondom prenten en Dykstra zat daar te veel aan vast. Dykstra schreef in een anekdotische trant en

moraliseerde à la Van Alphen. Hij schreef in eerste instantie niet vanuit een literair standpunt, zijn doel was veel meer taalpedagogisch van aard. Zijn mening 'hoe eerder je Fries leert (zowel mondeling als schriftelijk) hoe beter' droeg hij daarmee uit.

Een vernieuwende taalmuzikant uit het eind van de negentiende eeuw was Cornelis Wielsma. Als schoolmeester was hij erg actief betrokken bij voordrachtwedstrijden. Hij schreef daar versjes voor en maakte daarnaast teksten die door anderen van muziek werden voorzien. Wielsma schreef pittiger en frisser dan Waling Dykstra. Het werk was niet geheel vrij van moraal maar omdat het perspectief vaak bij de kinderen lag, was het toch zeer acceptabel. De keuze van onderwerpen en het gebruik van humor gaven extra sier aan de verzen. De toon die gezet werd doet denken aan het werk van Goeverneur.

Als derde noemde Van der Weg Frederike fen Hâllum. Frederike fen Hâllum is het pseudoniem van Johanna Frederika Rutgers. In Hallum stichtte zij de eerste Friese zondagschool. Omdat er geen materiaal voor handen was, maakte ze het zelf. Haar werk bestaat uit twee bundeltjes die ze in eigen beheer uitgaf. Haar verzen zijn religieus-christelijk van aard en wijken wat inhoud betreft dus wat af van de eerder genoemde Dykstra en Wielsma.

DE TWINTIGSTE EEUW De belangrijkste vernieuwer aan het begin van de twintigste eeuw was J.K. Dykstra, die zichzelf ook wel 'Omke Jan' noemde. Zijn doel om een bijdrage te leveren aan de Friese taalbeheersing van de Friese kinderen. Zijn hele leven lang heeft hij zich ingezet voor het onderwijs in het Fries. Zowel taalboekjes als leesmateriaal verschenen van zijn hand. In twee kranten had hij een kinderrubriek waarin hij zijn poëzie publiceerde. Ook andere auteurs leverden bijdragen aan deze rubrieken. Het meeste werk van Omke Jan werd niet uitgegeven, veel bevindt zich in zijn werkschriften.

Er verschenen in het begin van de twintigste eeuw geen nieuwe vertalingen meer van kinderpoëzie in het Fries. Wel verscheen er oorspronkelijk Fries dichtwerk maar de inhoud hiervan ging veelal terug op Waling Dykstra en Cornelis Wielsma. Het was een armoedige tijd zonder vernieuwingen. Tot de

Tweede Wereldoorlog werd er incidenteel Friese kinderpoëzie uitgegeven, van een planmatige aanpak was geen sprake. Pas vanaf de jaren vijftig luidde Diet Huber een nieuwe periode in. Zij kan aan het begin van een radicale vernieuwingsperiode gezet worden. Schrijvers die haar navolgden waren Tiny Mulder, Baukje Wytsma, Akky van der Veer, Eppie Dam en Jelle Bangma. De laatsten schrijven tot op de dag van vandaag en zullen de Friese kinderpoëzie ook de komende jaren, zo besloot Van der Weg hoopvol, gezicht geven.

Stands en werkwinkels

In de koffiepauze en tijdens de lunch was er gelegenheid om te gaan kijken bij de stands. Het Fries Letterkundig Museum en Documentatiecentrum (FLMD) had op meerdere panelen een overzicht gemaakt van de Friese jeugdliteratuur. De Educatieve dienst van de Centale Bibliotheekdienst voor Friesland bood materiaal aan over hoe er met kinderpoëzie gewerkt kan worden op scholen. Ook achtergrondinformatie over auteurs was daar verkrijgbaar. Een zeer informatieve stand, zeker voor onderwijsgevend. Verder was er onder andere een stand van IBBY die informatie gaf over hun werkzaamheden. Een stand van de AFUK-boekhandel (Algemene Fryske Underrjocht Kommisje) bood de mogelijkheid om na het bekijken van Friese jeugdboeken over te gaan tot de aanschaf ervan.

In de loop van de dag werden de volgende werkwinkels georganiseerd:

- 1 *Creatief reageren op kindergedichten.* Bouke Oldenhof besprak met de deelnemers op welke manier er zinvol commentaar gegeven kan worden op gedichten die kinderen schrijven. Bij het geven van reacties kan de authenticiteit van het gedicht gewild aangedaan worden. Hoe je dat kunt voorkomen en hoe je ieder kind de aandacht geeft waar het recht op heeft, waren vragen die centraal stonden. Zeker voor onderwijsgevend waarvan gevraagd wordt het schrijfproces te begeleiden een interessante werkwinkel.
- 2 *Poëzie en muziek.* In deze werkwinkel van Immie Klaver werd geluisterd naar teksten die op muziek gezet waren. Een gedicht kan aantrek-

kelijker worden om naar te luisteren als het van een melodie voorzien wordt. Tekst en melodie kunnen elkaar ondersteunen. Soms zijn er bij één gedicht twee wijzen gemaakt. Welke melodie het beste bij de tekst paste en waarom dat zo ervaren werd stond in deze werkwinkel ter discussie. De deelnemers konden verder zelf teksten verklanken en gedichten op muziek zetten.

- 3 *Op zoek naar gedichten* Jouke Hoekstra gaf uitleg bij een project van het onderwijsvoor-
ranggebied in Heerenveen dat hij samen met Klaas de Jong opgezet heeft. Met gedichten die kinderen verzameld hebben worden allerlei kijk-, lees- en tekenopdrachten gedaan. In het project vormt het beleven van een tekst in woord en illustratie het uitgangspunt. Het begeleidend materiaal bestaat uit de verzamelde teksten, de daarbij gemaakte illustraties en lesbrieven. Voor meer informatie kunt u terecht bij de Educatieve dienst van de CBD-Friesland die het project ook geïnitieerd heeft. Deelnemers van deze werkwinkel kregen meerdere kijk-, lees- en tekenopdrachten voorgelegd waar ze naar hartelust aan konden werken.
- 4 *Poëzie voor en door jonge kinderen.* Nannie Kuiper schrijft zelf voor jonge kinderen en vertelde aan de deelnemers hoe ze dat aanpakt. Ze houdt rekening met haar publiek door bijvoorbeeld te kiezen voor een vorm waarbij bij iedere regel een plaatje opgenomen is. Ze benadrukte het belang van een goede illustrator. Verder gaf ze aan dat ook jonge kinderen prima in staat zijn om zelf poëzie te produceren. Mondeling kan er veel met poëzie gedaan worden en als kinderen nog niet kunnen schrijven dan kun je kinderen prima poëzie laten tekenen. Er waren veel nuttige tips voor de deelnemers. Ter afsluiting werden de deelnemers uitgenodigd om zelf in de pen te klimmen.
- 5 *Spelen met gedichten.* Tsjitske de Boer daagde haar groep uit om gedichten uit te spelen. Om te beginnen verhalende gedichten die zich van regel tot regel lieten invullen bijvoorbeeld met behulp van dialoog. Daarna werd gekozen voor gedichten die veel minder eenduidig waren. Het gevoel dat er uitspraak of de sfeer die tussen de regels door aanwezig was, diende nu concreetiseerd te worden. Na overlegd te hebben gaf

een groepje een presentatie. Daarna was er gelegenheid voor de rest van de groep om reacties te geven en pas daarna werd het betreffende gedicht voorgelezen. De werkwijze leverde hele fraaie resultaten op omdat in de interpretaties de diepte ingegaan werd; de essentie van het geschrevene werd benaderd. Omdat je doordringt tot de diepste kern van wat een gedicht eigenlijk is, kan deze methode ook een goede aanleiding zijn om gedichten te gaan schrijven.

- 6 *Vertalen van poëzie.* Deze werkwinkel werd beide keren erg druk bezocht. Tiny Mulder gaf de deelnemers een Duits gedicht van James Krüss te lezen. De opdracht was om het gedicht te vertalen. De vertaling mocht in het Fries maar ook in het Nederlands, om zo ieder de gelegenheid te geven zo dicht mogelijk bij de eigen moedertaal te kunnen blijven. De mogelijkheden en beperkingen die een vertaler heeft kwamen op deze manier vanzelf naar voren. Naar aanleiding van de ervaringen die de deelnemers hadden vertelde Tiny Mulder over haar vertalingen van bijvoorbeeld *Alice in Wonderland* van Lewis Carroll.

Concluderend

Voor de IFBB en de SLAH was dit de eerste samenwerking op het gebied van jeugdliteratuur. Ze organiseerden een studiedag waar ik met veel plezier aan terug denk. In de lezing van Joke Linders zaten veel elementen waar je wel van gehoord had maar het was plezierig om haar alles in chronologisch volgorde te horen bespreken. Voor Jant van der Weg was er de taak om over een onbekender onderwerp te vertellen. Toch slaagde ze er in een heldere lezing te houden waarbij ze de toehoorder steeds weer goede aanknopingspunten gaf om het geheel te kunnen volgen. De interessante lezingen waren kwalitatief goed en ze zullen de doelgroep zeker aangesproken hebben. Het beeld dat werd geschetst van de ontwikkelingen in de Friese en de Nederlandse kinderpoezie was misschien niet volledig maar gaf een goed overzicht. De afwisseling tussen plenaire activiteiten en werkwinkels was prima. De deelnemers hadden daarnaast nog tijd om wat bij te praten want zo'n dag is natuurlijk een prima ontmoetingsplek. De keuze van werkwinkels was divers en de invulling zinvol.

Als deelnemer kon je door de keuze van je werkwinkels ook zelf je zwaartepunt bepalen. Hoewel de studiedag niet in eerste instantie bedoeld was voor onderwijsgevendens was er toch veel dat voor hen van belang was. Met name de werkwinkels en de stands gaven veel nuttige en praktische informatie. De organisatie verliep op een paar kleine punten na zonder problemen en het zou goed zijn de samenwerking voort te zetten.